

Aikuistumisen tuen uudistus hallitusohjelmaan 2023

Eduskuntavierailu 13.1.2023

Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke

Tanja Hirschovits-Gerz, projektipäällikkö, YEE-hanke

tanja.hirschovits-gerz@thl.fi, www.thl.fi/yee

13.1.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

YEE –
lähellä nuoria,
valtakunnallisesti
vaikuttava

www.thl.fi/yee

Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke 12/2020-5/2023

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuvituskuva: Julia Varala

Eduskuntavierailu 23.9.2022 Paula Risikon kutsumana

- Aikuistumisen laadukas ja nuorilähtöinen tuki mahdollistaa nuorelle siirtymän itsenäiseen arkeen ja tasapainoiseen aikuisuuteen. Aikuistumisen riittävä tuki tulee varmistaa.
 - YEE-hankkeen viesti eduskuntaan 23.9.2022 ja päivitetty versio 13.1.2023
 - Nuorten viestit eduskuntaan ja viestit 13.1.2023
 - Tapaamisessa keskusteltiin yhdessä nuorten ja kansanedustajien kanssa lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten sekä ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden aikuistuvien nuorten oikeuksien sekä yhdenvertaisen kohtelun toteutumista.
 - Nuoret kertoivat kokemuksiaan, konkreettisia epäkohtia ja onnistumisia.
 - Syntyi tarve jatkaa keskustelua kansanedustajien ja nuorten välillä ammattilaisten tukemana. Miten vahvistaa yhdenvertaista kohtelua ja parantaa palveluita?
- ➔ Aikuistumisen tuen alustan avaaminen ja vierailu eduskuntaan 13.1.2023

Aikuistumisen tuen palvelulupaus nuorelle

Varmistetaan, että **jokaisella nuorella on**

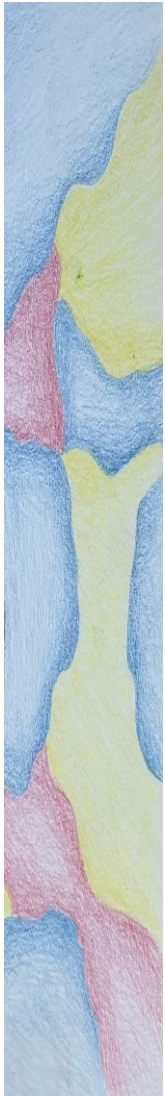
- oma koti, riittävät asumisen valmiudet ja asumisen tuki.
- arjen proaktiivinen yksilöllinen tuki: rinnalla kulkeva tuki ja arjen tuen takuu.
- tarjolla matalan kynnyksen tukea ja apua ilman ajanvarausta ja virka-aikojen ulkopuolella.
- taloudellinen tuki ja taloustaitojen tuki
- työhön ja opiskeluun pääsyn sekä niissä pysymisen tuki.
- Pääsy tarvitsemansa ja tuen piiriin.

Kuvituskuva Julia Varala

Aikuistumisen tuki voidaan hahmottaa tuen määrää ja laatua kuvaavasti neljään:

- 1) **iän perusteella määräytyvä tuki kaikille** elämässä aikuisuuteen siirtymävaiheessa oleville nuorille, jotka pärjäävät perustason tuella.
- 2) **riskitilanteissa oleville** nuorille tarjottu kohdennettu, tarpeen mukainen ja intensiivinenkin tuki.
- 3) **erityisen haavoittuvassa asemassa** oleville nuorille, kuten **ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleet nuoret tai lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutetut nuoret, tarjottava pitkäjänteinen tuki.**
- 4) **NEET-VIP nuorille**, joiden elämässä on kasautunut samanaikaisesti monia vakavia riskitekijöitä edellä mainituilla elämänalueilla ja joiden tavoittaminen ja auttaminen edellyttää runsaasti resursseja ja osaamista sekä intensiivistä ja räätälöityä tukea.

Kaksi esimerkkikohderyhmää

- Lastensuojelun jälkihuollon nuoret (Lastensuojelulaki)
- Tukea ja palveluita 25 ikävuoteen!
- Subjekttiivinen oikeus
- Nuoria noin 8300 – ja määrä kasvaa ikärajan nostamisen vuoksi
- Ilman huoltajaa maahan alaikäisinä tulleet (Kotoutumista edistävä laki)
- Tukea ja palveluita 25 ikävuoteen!
- Ei subjektiivista oikeutta
- Nuoria noin 4500 (vuonna 2015 tulleita 3024)
- + Ukrainasta tulleet 2022 → ?

Aikuistumisen tuen ohjelma ja lainsäädännön uudistus osaksi tulevaa hallituskautta!

Nuoret erityisessä tuen tarpeessa

Lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa tulleiden nuorten palveluiden johdon kyselyn tuloksia:

- Lastensuojelun jälkihuollon nuoret
 - 50 % itsenäisesti asuvia ja 2,5 % asunnottomia
 - 50 % opiskeli, 39 % NEET-nuoria, peruskoulusta ei tietoa
- Ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleet nuoret
 - 83 % itsenäisesti asuvia ja 2 % asunnottomia
 - 73 % opiskeli, 8 % NEET-nuoria, peruskoulu monilla kesken
- Tietoa nuorista ei kerry kattavasti. Valtaosa erityisen tuen tarpeessa. Osa jää palveluiden ulkopuolelle

- Yksinäisyyttä, turvattomuutta
- Traumaattisia kokemuksia
- Arjen, asumiseen ja talouden haasteita
- Koulunkäynnin ja opiskelun haasteita vahvaa tuen tarvetta

Ilman huoltajaa tulleilla lisäksi tuen tarvetta:

- oleskelulupa,
- kansalaisuus,
- perheen yhdistäminen

NEET=koulutuksen, työelämän ja varusmiespalveluksen ulkopuolella.

Lähde: Ikkuna aikuistumiseen : [Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista](#)

Nykyisen palvelujärjestelmän – tuen ja palveluiden heikkouksia

- Palvelua tai tukea ei pahimmillaan ole! Palvelut eivät yhdenvertaisia.
- Sisältöä ei ole määritelty, minitasoa ei ole
- Palvelut ovat pirstaleisia. Taloudelliset kysymykset tuovat kitkaa – kuka maksaa?
- Resurssit epäyhdenmukaisia
- Lakia sovelletaan paikkakunnasta riippuen.
- Tuki ja palvelut eivät muodosta riittävän vahvaa jatkumoa. Nuoret tipahtavat esimerkiksi sijaishuollosta itsenäiseen elämään siirtyessä tai muuttaessa paikkakunnalta toiselle.

Nuorilähtöisyys?

Saavutettavuus

Palvelujärjestelmän luotettavuus?

Palvelujärjestelmän motivaatio hoitaa asiaa sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla?

Lakipohja:
PL,
KL, LSL,
SHL

**Nuorella
on**

Turvalli
nen koti

Turvallinen,
luotettava
aikuinen

Toimeen
-tulo

Opiskelu
tai
työpaikka

Mielekäs
arki,
harrastukset

Ystäviä ja
läheisiä

Sijaishuolto
/avohuolto

Toimeentulon, asumisen ja arjen tuki sekä nuoren osallisuuden vahvistaminen

Aikuistumisen tuki

Lastensuojelun jälkihuolto -18-25-vuotiaille

Kotoutumisen tukitoimet 18 - 25-vuotiaille

Sujuvat
siirtymät

Sujuvat
siirtymät

Perheryh-
mäkoti

Muu asuin-
paikka

Palveluiden ja tuen yhteensovittaminen

Palveluiden välinen yhteistyö ja yhteistyötuotanto

**Perhe,
läheiset**

Sosiaali- ja
terveys-
palvelut,
kuntoutus

Taloudellinen
tuki ja
taloustaidot

Työn ja
opiskelun
tuki

Hyvinvointi-,
nuoriso-,
kulttuuri- ja
liikuntapalvelut

Kansalais-
toiminta,
vertaistyö

Vanhem-
muuden
tuki

Muut
yhteistyön
pinnat

Nuoria, tukea ja palveluita koskeva tietopohja, sen seuranta, arviointi. Työn ja palveluiden organisointi ja resursointi, palvelukokonaisuuksien ja polkujen hallinto. Ammattilaisten osaamisen varmistaminen

Lakipohja: Substanssilait, ohjeet, suositukset, hyvät käytännöt ja mallit

Viestit eduskuntaan

- [Aikuistumisen tuen kokonaisuudistus – yhdenvertainen tuki ja palvelut nuorille vuoteen 2027 mennessä \(pdf 452 kt\)](#)
- [Nuorten viestit eduskunnalle 22.9.2022, "Teillä on voima valta ja vastuu kuulla meitä."](#)

Aikuistumisen tuki – lisää materiaalia

Lisää materiaalia

Yhdessä aikuisuuteen Elämässä Eteenpäin -hankkeessa

Tuemme lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten sekä ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden itsenäistyvien nuorten oikeuksien sekä yhdenvertaisen kohtelun toteutumista.

Vähennämme eriarvoisuutta ja syrjäytymistä

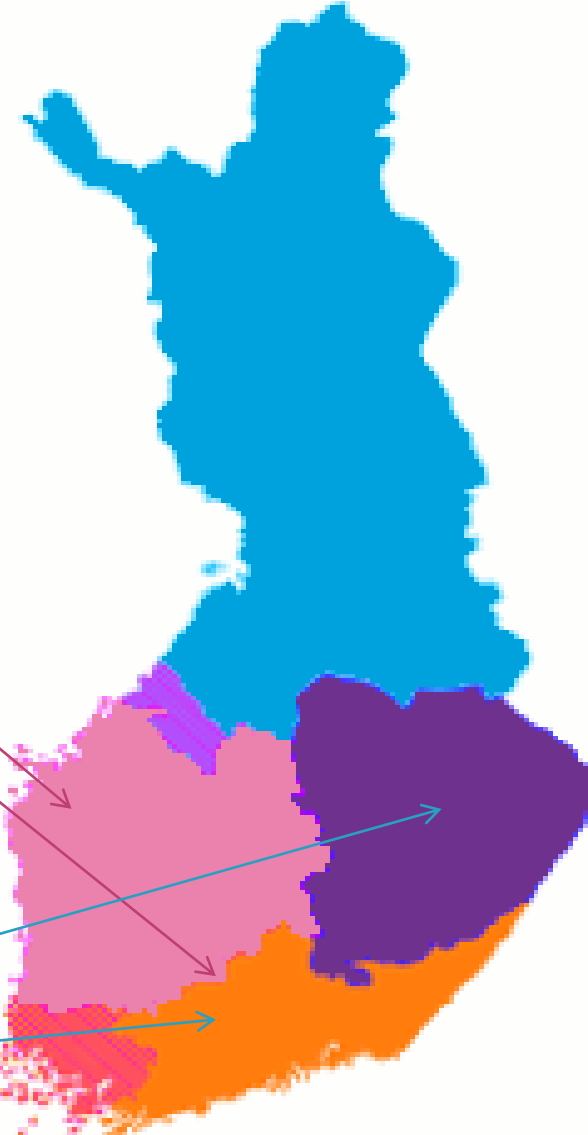
Vaikutamme yhdessä nuorten ja ammattilaisten kanssa yksilötasolla, paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Yhdessä aikuisuuteen Elämässä Eteenpäin -hankkeessa

1. Kokoamme tietoa palveluista ja nuorten tarpeista palveluihin. Toteutamme valtakunnalliset tiedonkeruut kunnista.
2. Kehitämme, kokeilemme ja mallinnamme nuorten tarpeiden mukaisia tukitoimia ja palveluita yhdessä nuorten, eri alan ammattiryhmien sekä järjestö- ja kansalaistoimijoiden kanssa.
3. Verkostoimme toimijoita kehittämistyön äärelle, tarjoamme koulutusta ja yhteiskehittämisen foorumeita nuorten oikeuksien, tuen ja palveluiden parantamiseksi.

YEE lähellä nuorta – valtakunnallisesti vaikuttava

SONet BOTNIA: Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Hausjärvi ja Riihimäki

Pesäpuu ry: valtakunnallinen tuki pilottialueille, valtakunnallinen vaikuttaminen

Diakonissalaitoksen säätiö: Vantaa, Helsinki, Espoo, Kuopio: Alueellista matalan kynnyksen tukitointa ja palvelu järjestölähtöisesti, kuntayhteistyötä

THL: valtakunnallinen tuki osatoteuttajille, koordinaatio, tulosten kokoaminen, koulutusten ja foorumien järjestäminen

YEE-hankkeen tuloksena ja vaikutuksena syntyy

Raportoitua tietoa palveluista ja tukitoimista

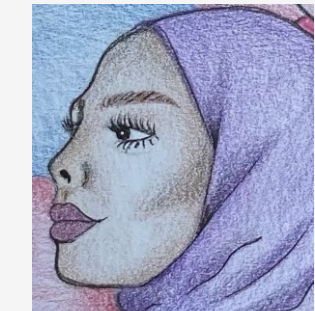
Mallinnettuja uusia toimintatapoja, käytäntöjä

Aineksia ja ymmärrystä aikuistumisen tuen rakennemuutoksen vauhdittamiseksi

Nuorten osallisuus vahvistuu ja palvelut muotoutuvat nuorilähtöisemmiksi

Monialainen yhteistoiminta ja verkostoiva yhteistyö vahvistuvat

Kohti laadukasta aikuistumisen tukea – YEE-hankkeen julkaisuja

- [Esite lastensuojelun jälkihuollosta nuorille ja ammattilaisille, 2022](#)
- [Broschyr om barnskydd till ungdomar och yrkesverksamma, 2022](#)
- [Kotojälkihuolto ilman huoltajaa maahan tulleille aikuistuville nuorille -esite, 2022.](#)
- [Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth & Tarja Heino \(toim.\) \(2022\). Ikkuna aikuistumiseen : Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista THL:n raportti 002/2022.](#)
- **Loppuraportti tulossa keväällä 2023**

[Lisää YEE-hankkeen julkaisuja](#)

Kuvituskuva Julia Varala

Kun sinut on huostaanotettu tai sijoitettu avohuollon tukitoimena yhtäjaksoisesti vähintään 6 kk:ksi Saat tukea halutessasi 25-vuotiaaksi saakka

Kuva: Helmi Aarnio

Itsenäistymisen polulla jälkihuolto tukee sinua:

- asumisessa ja arjen sujumisessa
- taloudellisesti
- opinnoissa ja työllistymisessä
- tarjoamalla keskustelutukea
- sopivien palveluiden ja etuuksien löytämisessä

YEE-hanke tarjoaa mallit hyötykäyttöön ja tilaisuuksia yhdessä oppimiseen ja oivalluksiin

Tutustu Innokylässä!

MALLIT INNOKYLÄSSÄ:

- Asiakassuunnitelma aikuistumisen tueksi
- Intensiivinen arkivalmennus itsenäistyville nuorille lastensuojelun jälkihuollossa
- Nuorten Foorumi - vertaisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorilta nuorille
- Olohuone - Matalan kynnyksen kohtaamispaikka alaikäisenä Suomeen ilman huoltajaa tulleille nuorille

Verkostoyhteistyössä myös: rikoserityinen sosiaalityö

Tulossa! Ohjaamot ja sosiaalityö aikuistumisen tukena

Mallinnettuja
uusia toiminta-
tapoja,
käytäntöjä

YEE-hankkeen julkaisuja aikuistumisen tuesta

- [Aikuistumisen tuen kokonaisuudistus – yhdenvertainen tuki ja palvelut nuorille vuoteen 2027 mennessä](#)
- [Nuorten viestit eduskunnalle 22.9.2022, "Teillä on voima valta ja vastuu kuulla meitä."](#)
- [Nuorten foorumi \(9.4.2022\) raportti: Eilisestä huomiseen. Kokemuksia elämäntarinan vaikutuksista itsenäistymiseen.](#)
- [Nuorten foorumi \(30.10.2021\) raportti: Ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tulleiden nuorten ajatuksia itsenäistymisestä](#)
- [Nuorten foorumi \(16.10.2021\) raportti: Asiakassuunnitelmat nuorten jälkihuollon tukena](#)
- [Laura Yliruka & Tanja Hirschovits-Gerz & Siiri Utriainen & Niina Weckroth & Onni Westlund \(2022\) Outo vuosi – sijaishuollosta itsenäistyneiden nuorten kokemuksia koronapandemian ensimmäisestä vuodesta ja lastensuojelun jälkihuollosta. Teoksessa: Marjatta Kekkonen & Mika Gissler & Päivi Känkänen & Anna-Maria Isola \(toim.\) Poikkeuksellinen nuoruus korona-aikaan : Nuorten elinolot -vuosikirja 2022](#)
- [THL-blogi 26.9.2022: Kun nuori tarvitsee tukea päästäkseen työelämään, on tuen oltava helposti saatavilla](#)
- [THL-blogi 11.7.2022: Rikoskierre voidaan ehkäistä – nuorille on tarjottava riittävä tuki](#)
- [THL-blogi 24.2.2022: Aikuistuvien nuorten taloudellinen tuki saatava yhdenvertaiseksi hyvinvointialueilla](#)
- [THL-blogi 18.1.2022: Pelottava luottamussuhde – luottamus ja vastuu sosiaalityössä](#)
- [FinFami blogi 7.12.2021: Nuoret tarvitsevat riittävää tukea aikuistumiseen](#)
- [THL-blogi 11.10.2021: Mistä koostuu aikuistuvien nuorten tuki? Lämpimät verkostot palveluiden yhteensovittamisen perustana](#)
- [THL-blogi 15.9.2021: Lakipykälistä yhdenvertaisiin käytäntöihin – haasteita ja esimerkkejä aikuistuvien nuorten tarpeenmukaisesta tuesta ja palveluista](#)

Aikuistumisen tuen podcasteja

- **Lapsuuden rakentajat podcast 29: Aikuistumisen tuki**
- Itlan Lapsuuden rakentajat podcastin lokakuun jakson aiheena on aikuistumisen tuki. Ovatko lastensuojelun jälkihuolto ja kotoutumisen tukitoimet riittäviä? Entä mitä mieltä nuoret itse ovat tuesta? Keskustelemassa aiheesta ovat kokemusasiantuntija Roosa Lorenz sekä projektipäällikkö Tanja Hirschovis-Gerz, joka toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin eli (YEE)-hankeessa.
[Kuuntele podcast Itlan verkkosivuilta.](#)
- **Welcome to my backyard podcast 13: Yksin suomeen tulleet lapset kohtaavat monia haasteita**
- Vuosina 2015–2016 Suomeen saapui yksin yli 3000 lasta ja nuorta hakemaan turvapaikkaa. Muutoin saapumismäärät ovat olleet muutaman sadan alaikäisen luokkaa vuosittain. Keitä nämä lapset ovat ja mistä he tulevat? Miltä Suomen palvelujärjestelmä näyttää yksin maahan tulleen lapsen silmin? Entä millaisia haasteita nuoret kohtaavat rakentaessaan elämää täysi-ikäistymisen jälkeen?
- Keskustelemassa ovat Joonatan Nsukami ja Kaisa Eichhorn, jotka työskentelevät yksin tulleiden nuorten kanssa Diakonissalaitoksen YEE-hankkeessa. Jakson juontaa aisapari Annika Nyman-Paajanen sekä Katja Mannerström.
- [Kuuntele podcast Suomen Pakolaisavun verkkosivuilta](#)

YEE-hanke järjestää Koulutusta ja tilaisuuksia keväällä 2023

- 16.2.2023. Rikoserityinen lastensuojelun jälkihuolto yhteistyössä YEE+RiO. Ilmoittautuminen käynnissä!
- 14.3.2023 Kohti laadukasta aikuistumisen tukea - YEE-hankkeen päätösseminaari [Ohjelma ja ilmoittautuminen](#)
- Ilmoittaudu: www.thl.fi/yee --> Tapahtumat ja tilaisuudet

Kuvituskuva Julia Varala

- [Verkostokirje](#)
- www.thl.fi/yee
- www.innokyla.fi

YEE viestii ja vaikuttaa

Kiitos ohjausryhmän kokouksesta, Yhteystiedot www.thl.fi/ye

THL:

- Tanja Hirschovits-Gerz, projektipäällikkö, [tanja.hirschovits-gerz\(at\)thl.fi](mailto:tanja.hirschovits-gerz@thl.fi)
- Niina Weckroth, projektikoordinaattori, [niina.weckroth\(at\)thl.fi](mailto:niina.weckroth@thl.fi)

SONet BOTNIA:

- Silva Sevola, hankekoordinaattori, [silva.sevola\(at\)seamk.fi](mailto:silva.sevola@seamk.fi)

Pesäpuu:

- Helena Inkinen, projektikoordinaattori, [helena.inkinen\(at\)pesapuu.fi](mailto:helena.inkinen@pesapuu.fi)

Diakonissa-
laitos

Diakonissalaitos:

- Kaisa Eichhorn, koordinaattori, [kaisa.eichhorn\(at\)hdl.fi](mailto:kaisa.eichhorn@hdl.fi)

Kuvituskuva Julia Varala

Kohti aikuistumisen tukea – muuta kirjallisuutta

- Juho Saaren Jälkihuollon uudistamistyöryhmälle tehty tutkimuskatsaus (350 abstraktia monista tietokannoista sekä käsin poimitut tutkimukset) sekä tilastollinen selvitys 2019. [Lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmän loppuraportti: Lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmä. STM Raportteja 43/2019](#)
- Itsenäistymistä ja hyvinvointia tukeva jälkihuolto ja nuorten aikuisten sosiaalityön mallinnus: Osana lastensuojelun VIP-nuoren palvelupolkuja <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-552-0>
- Kotoutumisen polku. [Martiskainen & Toivonen 2019.](#)